УДК 81'243
DOI: 10.32342/2522-4115-2020-2-20-20

П.С. ГРИЦКЕВИЧ,
магістр, другий рік навчання, викладач кафедри англомовної прикладної лінгвістики та методики навчання іноземних мов Університету імені Альфреда Нобеля (м. Дніпро)

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ АНГЛОМОВНИХ ТВОРЧИХ МАЙСТЕРЕНЬ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ДІЛОВОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Статтю присвячено обґрунтуванню ефективності використання методики творчих майстерень із застосуванням методики “peer-teaching” під час вивчення ділової іноземної мови студентами напряму адміністрування. У статті розглянуто одну з інтерактивних методик – методику проведення творчих майстерень, що є найскладнішою із можливих сучасних інтерактивних методик під час навчання іноземної мови. Досить стисло розглянуто методику “peer-teaching”, визначено деякі її позитивні сторони. Більш докладно розглянуто особливості методики творчих майстерень під час їх підготовки та проведення студентами. Визначено позитивні сторони та результати проведення творчих майстерень із застосуванням методики “peer-teaching” студентами напряму адміністрування. Методику було розглянуто з боку можливості задовольнити сучасні вимоги тих, хто навчаються. Також її розглянуто як таку, що є не лише ефективною для вивчення ділової іноземної мови, але й дає можливість сформувати нові або закріпити набуті професійні знання, навички та вміння, якими мають володіти майбутні професіонали сфери адміністрування, щоб надалі стати конкурентоспроможними спеціалістами не лише на українському, але й на міжнародному ринку праці. Доводиться, що методика творчих майстерень разом із застосуванням методики «peer-teaching» розв’язує певні сучасні проблеми, що виникають під час вивчення іноземної мови: 1) досягнення високої результативності за короткий проміжок часу навчання; 2) забезпечення активної участі того, хто навчається, у вивченні дисципліни; 3) забезпечення мотивування та зацікавленості студента в дисципліні та навчанні в цілому; 4) використання інноваційних технологій, 5) активізація творчого потенціалу того, хто навчається; 6) формування вміння застосувати набуті навички та вміння на практиці в майбутніх професійних умовах; 7) формування нових навичок та вмінь та закріплення набутих навичок та вмінь, що стануть в нагоді у подальшій професійній діяльності.

Ключові слова: воркшоп, peer-teaching, гейміфікація, інтерактивні методики.

Статья посвящена обоснованию эффективности использования методики творческих мастерских с применением методики “peer-teaching” при изучении делового иностранного языка студентами направления администрирования. Рассмотрена одна из интерактивных методик – методика проведения творческих мастерских, которая является самой сложной из возможных современных интерактивных методик при обучении иностранному языку. Достаточно кратко рассмотрена методика “peer-teaching”, определены некоторые ее положительные стороны как современной методики. Более подробно рассмотрены особенности методики творческих мастерских при подготовке и проведении их студентами. Определены положительные стороны и результаты после проведения творческих мастерских с применением методики “peer-teaching” студентами направления администрирования. Методика была рассмотрена со стороны возможности удовлетворить современные требования учащихся. Также, рассмотрено, как современную методику, которая является не только эффективной при изучении иностранного делового языка, но и дает возможность сформировать новые или закрепить приобретенные профессиональные навыки и умения, которыми должны обладать будущие профессионалы сферы администрирования, чтобы в дальнейшем стать конкурентоспособными специалистами не только на украинском, но и международном рынке труда. В статье доказывается, что методика решает следующие современные проблемы, возникающие при изуче-

© *П.С. Грицкевич, 2020*

нии иностранного языка: 1) высокая результативность за короткий промежуток времени обучения; 2) активное участие обучающегося при исследовании дисциплины; 3) мотивация и заинтересованность студента в дисциплине и обучении в целом; 4) использование инновационных технологий, 5) активизация творческого потенциала обучаемого; 6) умение применить полученные навыки и умения на практике в будущих профессиональных условиях; 7) формирование новых навыков и умений и закрепления приобретенных, которые пригодятся в дальнейшей профессиональной деятельности.

Ключевые слова: воркшоп, peer-teaching, геймификация, интерактивные методики.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Україна швидко виходить на міжнародну європейську арену, що тягне за собою низку змін у кожній сфері. Сучасні вимоги на ринку працевлаштування спричинили зміну вимог до майбутніх фахівців. Для того, щоб бути конкурентоспроможними на ринку праці майбутні фахівці повинні мати не лише теоретичні знання із спеціальності, але й отримати сформовані практичні навички, що стануть у нагоді в подальшій роботі. Сфера бізнесу та адміністрування – одна із перших, яка реагує на всі можливі зміни у світі, і ринок праці не став виключенням. Саме через ці зміни постала гостра проблема не лише у теоретичній підготовці спеціалістів, але й у набутті ними навичок та вмінь для практичного застосування засвоєного. Застарілі та шаблонізовані методики не можуть повною мірою задовольнити нові потреби у підготовці майбутніх фахівців у сфері бізнесу та адміністрування. Тому з'явилась проблема вибору такої методики, що зможе повністю підготувати майбутнього фахівця за сучасними вимогами [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Беручи до уваги проблему якісного навчання іноземної мови та набуття професійних іншомовних навичок та умінь майбутніми спеціалістами, було проведено велику кількість досліджень сучасних методів та методик. У праці М. Хергера «Enterprise gamification : engaging people by letting them have fun» було проаналізовано метод гейміфікації і порівняно із іншими методами. Було зроблено висновок, що гейміфікація відповідає всім критеріям інноваційного навчання та має переваги порівняно з іншими методиками, що приводить до кращого мотивування студентів та ймовірності отримання високих результатів при її використанні за досить короткий строк [2]. До гейміфікації належать такі ефективні методики роботи, як рольові та ділові ігри, метод мозкового штурму, проєктна робота, метод дискусії, ситуаційний метод та методика творчих майстерень. Методика творчих майстерень вважається найбільш складною методикою із всіх вище перелічених та включає в себе всі методики, що застосовують під час інноваційного навчання. Методика творчих майстерень розв'язує такі проблеми, що виникають під час навчання ділової іноземної мови: 1) творча автономія того, хто навчається; 2) взаємостимуляція тих, хто навчаються; 3) залучення різних видів мовленнєвої діяльності; 4) забезпечення можливості для мимовільного запам'ятовування лексики. Науковці відзначали переваги методики творчих майстерень, що активно використовується за кордоном та набуває широкого розповсюдження в Україні [1,2,6,7].

У працях вітчизняних та зарубіжних науковців, таких як О.Б. Тарнопольський, К. Фопель, В. Махешвара, Н. Грицишина було сформовано поняття «творчі майстерні», докладно розглянуто теоретичну основу методики, її характеристики та особливості під час використання, висвітлено позитивні та негативні сторони методики та практично доведено її ефективність [3,4,5]. Слід зазначити, що більшість науковців схиляються до трактування терміну "workshop" як дослідження, у центрі якого лежить окремо взята та неоднозначна проблема, над вирішенням якої працює спеціальним чином організована група, зусилля якої дозволяють поглянути на неї об'ємно, з різних нестандартних ракурсів [5].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Особливості, ефективність та теоретичне підґрунтя методики творчих майстерень вже було розглянуто в професійній літературі, але набуття через неї навичок та вмінь іншомовної професійної комунікації ще ніяк не було освітлено. Але зараз це питання вже час виносити на порядок денний.

Виходячи із цього, **метою** статті є доведення методом практичного застосування, що методика творчих майстерень є ефективною (за сучасних вимог ринку праці) щодо іншомовної підготовки майбутніх фахівців немовних спеціальностей.

Тут потрібно наголосити, що хоча сфера освіти зараз переживає час великих змін, до 2017 р. в Україні не існувало професійної літератури на тематику творчих майстерень у навчанні іноземних мов. Вперше в Україні цю методику було застосовано в галузі мовної освіти в Дніпропетровському університеті імені Альфреда Нобеля професором кафедри прикладної лінгвістики та методики навчання іноземних мов О.Б. Тарнопольським під час занять з англійської мови. Згідно з його розробками методика творчих майстерень має свою специфіку проведення та підготовки: 1) рівень володіння мовою студентами має бути не нижче B1+; 2) потрібна автономність вибору студентами теми для проведення майстерень; 3) важливе активне консультування та спілкування викладача із студентом – організатором майстерні; 5) суттєвим є чітке роз'яснення студентам організації роботи за методикою творчих майстерень [6]. Завдяки чітким правилам, якісній підготовці викладача та студентів методика творчих майстерень вирішує проблеми із мотивацією студентів під час вивчення іноземної мови; поліпшує якість та формує нові навички і вміння при самостійній роботі; активізує творчий потенціал студентів; поліпшує та активізує навички і вміння на всіх рівнях мовленнєвої діяльності.

Методика проведення творчих майстерень тісно пов'язана з так званим "peer-teaching", коли самі учні або студенти вчать один одного. У цьому контексті необхідно згадати розроблену науковцями із США піраміду навчання (Learning Pyramid), що була розглянута в Україні у праці О.Б. Тарнопольського та М.Р. Кабанової. Згідно з цією пірамідою найкращим методом для власного засвоєння навчальної інформації є навчання інших [6]. Відповідно, методика "peer-teaching" передбаає передавання інформації за принципом «рівний – рівному», коли студент проводить як викладач частину аудиторного заняття для своїх одногрупників. Ця методика вирішує такі проблеми, як мотивація студентів та активізація їх роботи під час вивчення іноземної мови. Метод "peer-teaching" вирішує також проблему «старіння» викладацького складу, що виникла у 90-х роках при масовому виїзді молодих спеціалістів за кордон [7].

Правомірно зробити висновок, що найкращою методикою для розв'язання всіх проблем, що були перелічені, може стати навчання за допомогою методики "peer-teaching" у контексті використання творчих майстерень.

Виклад основного матеріалу. В Університеті імені Альфреда Нобеля методику творчих майстерень разом із методикою "peer-teaching" було апробовано нами із студентами ІІ курсу спеціальності «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» під час вивчення дисципліни «Ділова іноземна мова». До роботи було залучено 10 студентів, що вивчають ділову іноземну мову.

Перед проведенням воркшопу та під час підготовки до його проведення цих студентів було опитано щодо досвіду самостійної роботи, виконання ними індивідуальних робіт та формату їх проведення. За результатами опитування, більшість студентів мали розуміння щодо правил виконання індивідуальних робіт, але тільки 3 із 10 були зацікавлені у тому виді такої роботи, який найчастіше пропонують їм для виконання. Багато студентів вважають індивідуальні роботи нецікавими та нерезультатними, методи застарілими та шаблонізованими. Тому постало завдання зацікавити тих, хто навчаються, індивідуальною роботою в навчанні іноземної мови через проведення ними воркшопів.

Перед початком першого воркшопу було проведено пояснювальну бесіду щодо процедури виконання завдання. Ця процедура передбачала проведення бесіди із студентами, під час якої було пояснено основне завдання для студентів – підготувати воркшоп на бізнес-тематику, що буде містити завдання для виконання і проведення їх студентами-організаторами разом із їхніми одногрупниками. Після оголошення завдання було наведено приклад воркшопу із праці М.Р. Кабанової, Т.М. Плеханової, Н.О. Черняк «Новітні технології навчання у вищій школі» [7]. Після наведення прикладу бесіду було завершено уточнюючими питаннями із боку студентів та відповідями викладачів на них.

Після підготовки студентами – учасниками дослідного навчання було проведено шість воркшопів, що відповідали рекомендаціям та вимогам, висунутим у працях О.Б. Тарнопольського, М.Р. Кабанової "Students workshops: one of the most challenging experiential learning tasks in courses of English as a foreign language at tertiary schools" [6]; К. Фопеля «Эффективный воркшоп. Динамическое обучение» [3].

Творчі майстерні проведено за такими темами: “Stock exchange”, “Customers”, “Bitcoin”, “Disney”, “Brands”, “Business”. Кожен із студентів супроводжував свою роботу хоча б одним із видів технічних засобів: слайдами або відео- та аудіоматеріалами. Середня тривалість воркшопів була не більше двох академічних годин. Усі творчі майстерні розпочинались із обговорення, що тривало не довше, ніж десять хвилин. Так, у творчій майстерні з теми “Brands” студент-організатор розпочав заняття із мозкового штурму, щоб активізувати роботу та збільшити мотивацію учасників. Основний виклад відбувався завдяки демонструванню головної інформації, що обговорювалася, на мультимедійному екрані. Студенти під час проведення майстерні використовували спеціально дібрані тексти для розширення кругозору в обраній тематиці воркшопу, вправи для вивчення та закріплення нової лексики, тести-вікторини для перевірки отриманих знань, аудіоматеріали та ін.

Найбільш успішною слід вважати творчу майстерню з теми “Disney” як за відгуками студентів, так і за всіма параметрами для проведення творчих майстерень. Під час 10-хвилинного ознайомлення з темою майстерні студент-організатор розповів про історію компанії та провів невеличку дискусію щодо компанії Діснея з точки зору типу бізнесу, особливостей управління компанією та її дочірніми компаніями. Далі студентка-організатор поділилась економічною статистикою компанії та попросила прокоментувати наведені дані кожного із студентів. Темп роботи був помірний, студенти активно відповідали на питання, ставили питання до організатора та намагалися обговорювати інформацію не тільки з нею, але й колективно шляхом дискусії. Для перевірки засвоєння нової інформації організаторка розробила вікторину, що містила питання економічного та лінгвістичного характеру.

Після проведення творчих майстерень 10 студентів групи було опитано за допомогою анкети, що була сформована у електронному вигляді та створена за допомогою сервісу “Google Форми”. Анкета містила такі твердження, з якими студенти могли погодитись або їх спростувати, а також могли сформулювати власні думки.

Усі питання анкети та результати анкетування наведено у вигляді табл. 1.

Таблиця 1

Питання використаної анкети та результати анкетування студентів про ефективність та їх вподобання щодо методики воркшоп

№ з/п	Питання анкети	Кількість студентів, що погоджуються із твердженням
1	Індивідуальне завдання за методикою воркшоп було цікавим та творчим	5 із 10 студентів
2	Індивідуальне завдання за методикою воркшоп було корисним та пізнавальним	7 із 10 студентів
3	Індивідуальне завдання за методикою воркшоп було простим для виконання та проведення	0 із 10 студентів
4	Індивідуальне завдання за методикою воркшоп мало обмеження у творчому аспекті	2 із 10 студентів
5	Індивідуальне завдання за методикою воркшоп сприяло засвоєнню нового матеріалу	8 із 10 студентів
6	Індивідуальне завдання за методикою воркшоп сприяє виникненню дружньої атмосфери під час проведення	10 із 10 студентів
7	Індивідуальне завдання за методикою воркшоп стимулює всіх студентів до роботи	10 із 10 студентів
8	Індивідуальне завдання за методикою воркшоп сприяє активному спілкуванню викладача та студента	10 із 10 студентів
9	Індивідуальне завдання за методикою воркшоп надає можливість опанувати нові навички та знання для майбутньої професії	9 із 10 студентів
10	Індивідуальне завдання за методикою воркшоп є одним із кращих варіантів індивідуального завдання	5 із 10 студентів
11	Напишіть Вашу власну думку	5 відповідей

Окремим списком наводимо всі «власні думки», які було висловлено студентами:

1. Дуже сподобалось, що можна обрати тему, яка мені до вподоби, через це стало цікаво працювати. Я знайшла багато інформації, що буде корисна і доречна під час навчання.

2. Дуже незвично виступати перед своїми одногрупниками у стилі викладача, але було дуже пізнавально та весело. Єдина складність – треба дуже добре підготуватися, знайти цікаву тему для воркшопу та завдання, а потім переформатувати у такий вигляд, щоб їх можливо було продемонструвати і виконати під час заняття в аудиторії.

3. Індивідуальне завдання було виконати не дуже складно, дуже багато інформації було вивчено тільки під час підготовки.

4. Мені дуже сподобалось працювати в такому оновленому форматі, завдання були дуже корисними не тільки для вивчення англійської мови, але й для розширення власного кругозору.

5. Дуже багато часу потрібно для підготовки, але досить цікаво, коли це готує одногрупник.

З табл. 1 видно, що студенти залишили позитивні відгуки щодо застосованої методики. Вони залишились задоволені якістю отриманих знань, а саме серед «власних думок» було відзначено розширення лексикону з тем бізнес-спрямування, яке відбувалося мимовільно під час виконання вправ та обговорень. Також у «власних думках» було зазначено поліпшення і набуття нових навичок та вмінь, що пов'язані із проведенням загальних дискусій, вирішенням проблем колективним методом та мозковим штурмом і роботою в команді. Також у «власних думках» і навчальному процесі студенти неодноразово зазначали про розширення свого кругозору з тем бізнесу та загального спрямування. Одним із позитивних моментів безумовно є використання творчого потенціалу тих, хто навчаються, що сильно підвищувало їхню мотивацію і під час виконання завдань, і під час підготовки до їх виконання.

Висновки з дослідження та перспективи подальших розвідок в обраному напрямі. Таким чином, методика проведень творчих майстерень разом із методикою "peer-teaching" має такі позитивні сторони: 1) підвищує мотивацію та зацікавленість студентів до навчання; 2) організовує психологічно комфортну атмосферу під час заняття; 3) вимагає активного спілкування студента та викладача, що сприяє поліпшенню результатів та якості навчання; 4) надає можливість використати творчий потенціал студента; 5) розвиває нові навички та вміння під час самостійної роботи; 6) формує нові навички та вміння професійного спрямування; 7) використовує всі види мовленнєвої діяльності; 8) активізує взаємостимуляцію студентів; 9) забезпечує мимовільне запам'ятовування нової лексики; 10) надає можливість об'єднати різні напрями вивчення іноземної мови.

Завдяки правильному застосуванню методик проведення творчих майстерень та "peer-teaching" можна вирішити гостре питання якісної іншомовної підготовки майбутніх конкурентоспроможних фахівців за сучасних вимог на ринку праці.

Список використаної літератури

1. Грицишина Н. Технология «Воркшоп» (Workshop) как одна из новых форм и методов обучения студентов иностранному языку. *Альманах современной науки и образования.* Тамбов: Грамота, 2012. № 3. С. 49–51.

2. Фопель К. Эффективный воркшоп. Динамическое обучение. Москва: Генезис, 2003. 368 с.

3. Інтерактивні методи навчання: навч. посіб. за заг. ред. П. Шевчука, П. Фенриха. Щецін: WSAP, 2005. 170 с.

4. Кабанова М.Р., Плеханова Т.М., Черняк Н.О. Про деякі інноваційні тенденції у навчанні іноземної мови у вишах України. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Педагогіка і психологія.* 2017. № 1. С. 296–300.

5. Herger M. Enterprise gamification : engaging people by letting them have fun. Leipzig: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2014. 368 p

6. Maheshwari V.K. Workshop an instructional method. Avialable at: http://www.vkmaheshwari.com/ WP/?p=385

7. Tarnopolsky O. Students workshops: one of the most challenging experiential learning tasks in courses of English as a foreign language at tertiary schools. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія Педагогіка та психологія.* 2019. Вип. 30. С. 17–25.